

Wstęp

DOI 10.18778/2084-851X.07.01

Z prawdziwą przyjemnością oddajemy w ręce Państwa trzeci numer nowej serii pisma „Techne”, tym razem poświęcony problematyce sztuki nowoczesnej i współczesnej. Wśród zgłoszonych do publikacji tekstów nadesłanych przez muzealników, historyków i teoretyków sztuki, znalazły się prace problemowe, biograficzne oraz analizy o charakterze metodologicznym. Tym co wiąże pozornie odległe tematycznie rozprawy jest towarzyszące autorom i czytelnikom przeświadczenie o złożoności funkcjonowania tak sztuki *per se*, jak i obiektów artystycznych – począwszy od zarania nowoczesności w połowie XIX stulecia, aż po czasy obecne. Stąd wielość podjętych w numerze trzecim pisma „Techne” wątków badawczych, tworzących panopticum historycznych, ale też współczesnych postaw twórczych i rodzących je idei. Wieloaspektowe ujęcie zróżnicowanych tematów, od dotyczących historii i teorii sztuki, rzeźby, architektury, po artykuły poruszające problematykę najnowszych zjawisk związanych z muzealnictwem i udostępnianiem sztuk wizualnych oraz podejmujących kwestie dotyczące fotografii i filmu. Nie sposób było też pominąć, tak ważnego elementu dla kreacji artystycznych XX w. jak zagadnienia związane ze sztuką żydowską oraz kwestie relacji sztuki polskiej z pozaeuropejską. Wybór tekstów odzwierciedla zatem do pewnego stopnia myśl Denisa Duttona zawartą w erudycyjnej pracy pt. *Instynkt sztuki. Piękno, zachwyty i ewolucja człowieka*¹: „Teorie estetyczne mogą domagać się uniwersalności, ale są zwykle warunkowane przez problemy i debaty estetyczne ich własnych czasów”.

Artykuły zaprezentowane w piśmie ułożono z zachowaniem chronologii omawianych zjawisk.

Numer otwiera tekst **Agnieszki Świętosławskiej** i **Anny Talanowej** zatytułowany *O peregrynacjach artysty i jego dzieła. Przypadek „Efektu Melodramy” Feliksa Pęczarskiego*, poświęcony mało znanemu obrazowi ze zbiorów Państwowego Muzeum Sztuki w Niżnym Nowogrodzie w Rosji. Opracowanie ukraińskiej

---

¹ DUTTON – Denis Dutton, *Instynkt sztuki. Piękno, zachwyty i ewolucja człowieka*, przeł. i wstęp Jerzy Luty, Kraków 2019, s. 94.

badaczki **Switłany Krawczenko** w zasadniczy sposób poszerza widzę Czytelników o dziewiętnastowiecznym malarstwie jej rodzinnego kraju – zwłaszcza o takich twórcach jak Ołeksandr Muraszko, Mykoła Kuzniecowa czy Mykoła Buraczek.

Artur Tanikowski w artykule „*Palestyna leje wodę...*” *Sztuki wizualne a pogromy i wystąpienia antyżydowskie w latach 1914–1920* formułuje szereg interesujących spostrzeżeń dotyczących, tak drażliwej kwestii jak wizualizacje prześladowania Żydów w sztuce z czasów I wojny światowej. Autorzy dwóch kolejnych tekstów zaprezentowali poszerzone analizy artystyczno-biograficzne. **Katarzyna Nowakowska-Sito** przypomniała sylwetkę rzeźbiarki Marii Lednickiej-Szczytt w kontekście jej kariery międzynarodowej. **Jerzy Malinowski** podjął marginalizowany do tej pory wątek akademizmu w twórczości Mojżesza Kislinga – jednego z najbardziej znanych malarzy *École de Paris*.

Opracowanie pióra **Dominiki Łarionow** omawia słynną szkołę Waltera Gropiusa w Bauhausie – począwszy od jej narodzin aż po mniej chlubne, nazistowskie epizody.

Badania **Joanny Wasilewskiej** skoncentrowały się wokół problemu inspiracji kulturami i sztuką krajów Azji w twórczości koryfeusza malarstwa polskiego Tadeusza Kulisiewicza, Aleksandra Kobzdeja oraz Andrzeja Strumiłły. Przeglądowy charakter ma tekst **Anety Pawłowskiej** omawiający kwestie wizualności literatury od schyłku wieku XIX po współczesną tzw. *electronic literature*. Rozprawy krytyczne zamyka brawurowa analiza **Cezarego Wąsa** dotycząca kwestii form architektonicznych pojawiających się w filmach *science fiction* II połowy XX i początku XXI wieku i ich realnych odpowiedników.

Tom uzupełniają wywiady z artystami: profesorem Andrzejem Joczem i Piotrem Tomczykiem, przeprowadzone przez absolwentki Instytutu Historii Sztuki w Łodzi, **Igę Knysak** i **Annę Pacyniak** oraz krótkie studium **Moniki Nowakowskiej** poświęcone twórczości Józefa Panfila.

Oddając w ręce Czytelników kolejny tom pisma „Techne. Seria Nowa”, redaktorki pragną podziękować za współpracę wszystkim Autorom oraz gorąco zachęcić Państwa do lektury w trakcie której – wierzymy w to głęboko – ujawnią się nowe, nieznane interpretacje pozornie znanych dzieł sztuki.

Irmina Gadowska

 ORCID 0000-0001-8378-942X

Instytut Historii Sztuki
Uniwersytet Łódzki

Aneta Pawłowska

 ORCID 0000-0003-2847-4403

Instytut Historii Sztuki
Uniwersytet Łódzki